

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	161
Land:	Etiopien
Kilde:	Landinfo
Titel:	Temanotat. Etiopia – Somali-region og ONLF
Udgivet:	13. oktober 2010
Optaget på baggrundsmaterialet:	21. december 2010

Temanotat

Etiopia – Somali-regionen og ONLF

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) skal som faglig uavhengig enhet innhente og analysere informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet, Utlendingsnemnda og Justis- og politidepartementet til enhver tid har behov for kunnskap om for å kunne løse sine oppgaver.

Landinfos rapporter og temanotater er basert på opplysninger fra både offentlige og ikke offentlige kilder. Opplysningene er innsamlet og behandlet i henhold til kildekritiske standarder. Kilder som av ulike grunner ikke ønsker å bli offentliggjort, er ikke nevnt ved navn.

Opplysningene som blir lagt fram i rapportene og temanotatene, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos rapporter og temanotater er heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som rapportene omhandler.

© Landinfo 2010

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgaten 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

Fax: 23 30 90 00

E-post: mail@landinfo.no

www.landinfo.no

Temanotat **Etiopia: Somali-regionen og ONLF**

SUMMARY

The Somali Region is mainly populated by Somalis with strong economic, clan and business ties to the neighbouring state Somalia. After the ONLF attack on oil fields in the region in 2007, the struggle between Ethiopian federal and regional governments and Somali groups has led to massive violations of human rights. Up to 2007, intra-clan conflicts were the main contributor to such violations.

ONLF has since 1984 mobilised militarily and politically to achieve autonomy for the Somali population in the region. ONLF's attack in 2007 led to a massive campaign from the Ethiopian government to undermine ONLF's position in the region. Measures taken included a trade embargo, economic sanctions, imprisonment, disappearances, and arrests of people linked to ONLF. There are examples of collective punishment of groups of people on suspicion of cooperating with or supporting the ONLF. The threshold for Government violations of human rights towards people suspected for ONLF membership, support or sympathy, is lower than before 2007.

SAMMENDRAG

Somali-regionen er i hovedsak befolket av somaliere med sterke klanmessige, handels- og økonomiske bånd til nabostaten Somalia. Etter Ogaden National Liberation Front (ONLF) angrep på oljeinstallasjoner i regionen i 2007 har kampen mellom etiopiske myndigheter på sentralt og regionalt plan og deler av den somaliske befolkningen ført til store overgrep. Inntil 2007 var det konflikter mellom klanfamilier som resulterte i de mest omfattende overgrepene.

ONLF som står sentralt i kampen for økt selvstyre for somaliere i Region 5, har siden 1984 mobilisert politisk og militært for sine mål. I april 2007 angrep ONLF oljeinstallasjonen i Obole hvor 65 etiopiere og 9 kinesere ble drept. Angrepet i Obole og ytterligere to angrep på myndighetsmål i mai 2007 markerte en opptrapping i myndighetenes kamp for å svekke ONLFs posisjon i regionen. Midler i denne kampen var handelsboikott og økonomiske reaksjoner, fengslinger, forsvinninger, drap og arrestasjoner av personer som var mistenkt for å samarbeide med ONLF. Det har periodevis vært brukt kollektiv avstraffelse av deler av befolkningen i regionen. Terskelen for overgrep mot personer mistenkt for ONLF-medlemskap, støtte eller sympatier, var lavere enn det den tidligere hadde vært.

INNHold

1. Innledning.....	5
2. Somali-regionen.....	5
2.1 Klan	5
2.2 Konfliktløsning.....	6
2.3 Utdannelse og infrastruktur	6
3. Etiopiske og somaliske interesser	6
3.1 Konflikter	7
3.2 Etiopiske myndigheters styringsstrukturer i regionen	8
3.3 Etiopiske myndigheters reaksjoner mot sivilbefolkningen.....	9
3.3.1 Tvangsevakuering og utslettelse av landsbyer	9
3.3.2 Fengslinger	9
3.3.3 Drap, tortur og mishandling av forvarte.....	10
3.3.4 Seksualisert vold.....	10
3.3.5 Rettslige prosesser.....	10
4. Ogaden National Liberation Front (ONLF).....	11
4.1 ONLFs organisasjon.....	11
4.2 ONLFs program.....	12
4.3 Klan og partitilhørighet	12
4.4 Militær konflikt mellom etiopiske myndigheter og ONLF	13
4.5 ONLF-overgrep mot befolkningen.....	13
5. Andre somaliske politiske grupper i regionen.....	14
6. Referanser.....	15

1. INNLEDNING

Dette notatet presenterer informasjon om politiske, sikkerhetsmessige og menneskerettslige forhold i Somali-regionen i Etiopia. Notatet bygger på en rekke kilder, akademiske, menneskerettsorganisasjoner og myndighetskilder. Landinfo har ikke selv vært i regionen, men har gjentatte ganger gjennomført tjenestereiser til Etiopia, sist i 2009. Det er svært få internasjonale aktører som har tilgang til regionen og en rekke forhold vil ikke være tilstrekkelig belyst. Notatet er avgrenset til somaliere i denne regionen i Etiopia. Somaliere oppholder seg også i andre deler av Etiopia, og spesielt i byene med føderal status, som Dire Dawa og Harar.

2. SOMALI-REGIONEN

Somali-regionen har en registrert befolkning på 4,4 millioner mennesker i 2008 (CSA 2008). Regionen grenser til nabolandet Somalia og omtales også som Ogaden-regionen, som region 5 og i noen tilfeller som Vest-Somalia. Regionen er hovedsaklig bebodd av somaliere, i tillegg til mindre grupper andre etiopiske grupper hvorav de største er amhara (29 400) og oromo (20 000) (CSA 2008). 86 % av befolkningen bor på landsbygda og resten i mindre byer (CSA 2008). Jijiga er regionens hovedstad. 99,1 % av innbyggerne i regionen er muslimer. Innbyggerne i regionen snakker somalisk som morsmål.

Somali-regionen er delt inn i 9 soner (Afder, Degehabur, Fik, Gode, Jijiga, Korahe, Liben, Shinile og Warder), som igjen er delt inn i 43 *woredaer* (distrikter), og i hundrevis av *kebelers* (CHF International 2006).

2.1 KLAN

Befolkningen i regionen er organisert i et segmenterisk¹ klansystem. Somalierne bosatt i Region 5 tilhører, i likhet med somalierne i nabostaten Somalia og somaliske grupper i Kenya og Djibouti, klanfamilier med opprinnelse i mytiske forfedre flere hundre år tilbake i tid. Det er hovedsakelig fire somaliske klanfamilier: Hawiye, Dir, Darod og Isak.² Det finnes representanter for alle klanfamilier i nærmest alle områder hvor somaliere oppholder seg.

Den største gruppen i regionen er Ogaden, som er en underklan av Darod, som utgjør anslagsvis 40-50 % av den etiopisk-somaliske befolkningen. Andre klanfamilier som er representert i regionen inkluderer Darod (Marehan), Dir (Issa), Isak, Hawiye og

¹ Et segmenterisk klansystem refererer til en organisering av befolkningsgrupper etter en ættemessig forfar som er utgangspunkt for gruppens identitet og posisjon. Ætten er i et slikt system det dominerende prinsipp for sosial organisering.

² I tillegg regnes Rahanweyn som en hovedfamilie av noen Somalia-eksperter.

Rahanweyn. Også bantuer oppholder seg i regionen, men regnes ikke som en klan (HRW 2008).

Ogaden-klanen bebor i hovedsak det sentrale Ogaden-plataet og sonene Fik, Dagabur, Gode, Korahe og Warder. Issa (Dir) bebor området nord for Harege og nord for Dire Dawa (kalt Shinile-sonen), mens Isak bor i området som tidligere ble kalt for Haud, som er på grensen til Somaliland, og deler av Ogaden-plataet.

Handel og økonomisk samkvem har skapt nære bånd til Somalia. Ved eksport og import som i hovedsak går gjennom Somalia, har klanene i Etiopia opprettholdt sine klansforbindelser med Djibouti (Issa og Gadabursi), Somaliland (Gadabursi og Isak), Puntland (Harti), det sentrale Somalia (Hawiye, Marehan, Digil og Mirifle, samt andre grupper) og nordøst-Kenya (Darod-grupper). Somaliske shilling er gangbar mynt i regionen, i tillegg til etiopiske birr. En flyt av varer fra Somalia byttes med det lettere narkotiske stoffet kat, som dyrkes i stort omfang i regionen.

2.2 KONFLIKTLØSNING

Somaliere i regionen anvender først og fremst tradisjonell somalisk sedvanerett, *xeer*, ved konflikter. Dette gjelder for majoriteten av konflikter, og for alle som bor utenfor de større byene Gode og Jijiga. Sekulær etiopisk rettspleie er i begrenset grad anvendt. I forhold knyttet til ekteskap, skilsmisse, foreldrerett og arv anvendes islamsk rett i større grad ved islamske domstoler (sharia-domstoler). Islamske domstoler er mer utbredt i byene og større landsbyer, enn på landsbygda.

2.3 UTDANNELSE OG INFRASTRUKTUR

Det er svært begrenset med informasjon om levekårene i regionen (CHF International 2006). Andelen lese- og skrivekyndige blir anslått til 24 % av befolkningen i området, andelen for landsbygda er 14 %. Det nasjonale nivået er på 43 %. Det er ingen asfalterte veier utenfor regionshovedstaden Jijiga.

Anslagsvis 15 % av de unge i regionen går på skole, og hovedsakelig i byene. Det er flere koranskoler enn sekulære skoler i regionen. Majoriteten av barna går på koranskole før de går på en sekulær skole, hvis de overhodet går videre (CHF International 2006).

3. ETIOPISE OG SOMALISKE INTERESSER

Grensen mellom de nåværende statene Etiopia og Somalia ble endelig satt i 1948. Etiopia ble belønnet for sin støtte til de allierte under 2. verdenskrig og motstanden mot den italienske okkupasjonen mellom 1936 og 1941. Inntil da hadde Somali-regionen vært administrert av briter, italienere og etiopiere. Ved opprettelsen av Somalia på basis av tidligere italiensk Somalia (Somalia sør for Bosasso) og britisk Somaliland (dagens Somaliland) i 1960 gjorde den nye somaliske staten tidlig krav på en samling av alle områder bebodd av somaliere inn under den nye statsdannelsen. Dette innebar krav om at områder i Etiopia (Somali-regionen), Djibouti og Kenya (nordøst-regionen) skulle innlemmes i Somalia (Ghalib 1995).

Motstand mot etiopiske sentralmyndigheter fant støtte i den nye somaliske staten fra og med 1963 og utover 1960-70-tallet. Oppslutningen om denne motstanden var spesielt sterk blant Ogaden-klanen. Etter maktskiftet i Etiopia i 1974-75 og den innenrikspolitiske usikkerheten som fulgte, benyttet Somalias president Siad Barre anledningen til å angripe etiopiske styrker i regionen. Med støtte fra Western Somali Liberation Front (WSLF) nådde de somaliske styrkene i 1977 helt fram til forstedene til Harar og Dire Dawa (Ghalib 1995) og tok kontroll over Jijiga (HRW 2008). Med støtte fra Sovjetunionen slo de etiopiske styrkene somaliene tilbake i begynnelsen av 1978. I 1984 splittet WSLF, og en utbrytergruppe dannet Ogaden National Liberation Front (ONLF).

I 1991 endret rammene for denne regionen seg dramatisk. Den somaliske staten gikk i 1991 i oppløsning etter kuppet mot Siad Barre, og en vedvarende periode med en svært svekket og fragmentert stat fulgte, og dermed svekket krav om innflytelse over Somali-regionen. Parallelt førte regimeskiftet i Etiopia i 1991 til økt autonomi i pakt med den nye modellen for etnisk føderasjon. Området fikk status som region med eget parlament og en egen regional regjering.

ONLF vant i 1992 det første valget på en regional forsamling i Etiopia med 60 % av stemmene, i det som var de første frie valgene i regionen. I 1994 ønsket ONLF å benytte seg av regionens konstitusjonelle rett til å tre ut av den etiopiske føderasjonen. Ethiopian Peoples Revolutionary Democratic Party (EPRDF) handlet raskt. De sentrale myndighetene fjernet ledende ONLF-politikere etter anklager om korrupsjon, og støttet opprettelsen av et nytt somalisk parti, Ethiopian Somali Democratic League (ESDL), på grunnlag av ti partier med bakgrunn i andre klaner enn Ogaden, som senere i 1995 vant nytt valg på regionalforsamling (HRW 2008). Moderate deler av ONLF og ESDL dannet det EPRDF-vennlige partiet Somali People's Democratic Party (SPDP) i 1998 (Hagmann 2005). Fra 1998 fram til 2010 har Somali-regionen vært styrt av SPDP. Ved valgene på nasjonal- og regionalforsamlinger i 2010 vant SPDP alle setene både i den føderale og i den regionale forsamlingen.

3.1 KONFLIKTER

Konflikter i Somali-regionen foregår på flere nivåer. Somaliene er sterk identifisert med klanene sine, og splittet på grunn av ulike tradisjonelle klankonflikter om handel, beiterettigheter og land. Politiske grupperinger og fraksjoner er ofte en forlengelse av klaninteresser men kan ha motsetningsfylte ideologiske og religiøse ståsteder. Det er konflikter mellom sentrale føderale myndigheter og regionale og lokale myndigheter.

Konflikter om beiteområder, tilgang på vann og transport av dyr pågår kontinuerlig. Disse konfliktene føres også på politisk nivå. Inntil 2007 var antallet drepte i konflikter mellom klaner betydelig større enn antallet ofre for konflikt mellom EPRDF og ONLF (Hagmann 2007). ONLFs angrep på oljeinstallasjonene i regionen 29. april 2007 ble sett på som en opptrapping av lavintensitetskonflikten mellom ONLF og myndighetene, og representerte en forverring av sikkerhets- og menneskerettighetssituasjonen i regionen. Inntil 2007 var konflikten i hovedsak en lavintensitetskonflikt preget av begrensede angrep mot etiopiske mål, men uten større trefninger med etiopiske militære styrker (Hagmann 2007).

Eksempler på tradisjonelle konflikter er konfliktene mellom underklanene til Hawiye-klanen, Shekhal og Ogaden, og Guji- og Borana-konflikten på grensen mellom Somalia og Oromo-regionen. Human Rights Watch (HRW) opplyste at ONLF i tillegg til kamp mot myndighetene, også deltok militært i klankonflikter om ressurser, spesielt i konflikter mellom Ogaden-underklaner, og mellom Shekhal- og Ogaden-underklaner og Isak. Det har ifølge HRW lenge vært et spent forhold mellom Isak-klaner, som anses å samarbeide med etiopiske myndigheter og myndighetene i Somaliland, og Ogaden-klaner. Dette resulterte i 2004 blant annet med at ONLF og sivile med Ogaden-tilhørighet brant lastebiler tilhørende Isak (HRW 2008). Somaliland samarbeidet aktivt med etiopiske myndigheter i opprullingen av det som angivelig var et forsøk på å smugle våpen fra Eritrea til Etiopia gjennom Somali-regionen i september 2010 (BBC 2010).

3.2 ETIOPISE MYNDIGHETERS STYRINGSSTRUKTURER I REGIONEN

Etiopiske myndigheter fører en omfattende kontroll med innbyggernes politiske oppfatninger og politisk aktivitet over hele landet (Landinfo 2007). Dette er mulig gjennom en sammenblanding av partiapparat (EPRDF), statsapparat og lokal forvaltning. Kebelle-, woreda, sone- og region-kontorer er infiltrert av representanter for det ledende partiet, og skillelinjene mellom stats- og partiorganer er uklare. Dette gjelder langt på vei også for Somali-regionen. Det ledende partiet er Somali Peoples Democratic Party, som er i allianse med det ledende myndighetspartiet, EPRDF. I Somali-regionen er det i tillegg opprettet sikkerhetskomiteer, *timmir*-komiteer, som overvåker befolkningen (HRW 2008). Disse komiteene opererer i hvert ledd av administrasjonen. På de laveste forvaltningsnivåene, kebele- og woreda, er klanens innflytelse stor i Somali-regionen (CHF International 2006). Rådgivere fra føderale myndigheter er også sentrale i styringsstrukturene i regionen hvor de spiller en svært viktig uformell rolle som beslutningstakere og overvåkere (HRW 2008). Men i motsetning til resten av Etiopia, vil det i Somali-regionen være områder som myndighetene har mer begrenset tilgang til som følge av den væpnede konflikten med militante opprørsgrupper.

Selv om det er begrenset med informasjon om etiopiske militære styrkers nærvær i regionen, har Ethiopian National Defense Forces (ENDF) og deres samarbeidspartnere en betydelig tilstedeværelse i Somali-regionen (HRW 2008). I forkant av 2007 var to divisjoner (*kifletor*) plassert i regionen.³ Flere divisjoner ankom området etter 2007. Majoriteten av soldatene kommer utenfra Somali-regionen og snakker ikke somalisk. ENDF er hovedsakelig stasjonert i de større byene og i woreda-sentre. Utenfor byene opererer etiopiske styrker i begrenset grad. I disse områdene er etiopiske styrker i stor grad avhengige av informanter og militser. Det har over en lengre periode forekommet regjeringsvennlige militser i regionen som i hovedsak har rekruttert medlemmer frivillig. Fra og med 2007 har det vært en økt grad av tvangsrekruttering av sivile til militser hvis viktigste mål var å bekjempe ONLF. Militsene er kjent som *tadaagi* (menn med rifler på amharisk), og

³ Hver divisjon består av anslagsvis flere tusen mann. Hver divisjon har fire brigader. Det er ca. 2000 mann i hver brigade. Hver brigade består av to bataljoner på ca. 1000 mann hver.

omtalt som *daba-qoodhi* (kollaboratører på somalisk). Oppgaver disse ble tillagt var informasjonsinnhenting, spionasje og militær aktivitet.

HRW har omtalt landsbyer hvor myndighetene krevde at alle stilte med enten våpen, penger eller rekrutter (HRW 2008, s. 48). Rekrutter ble sendt rett i trefninger med ONLF. Organisasjonen har også rapportert om omfattende rekruttering av sivile somaliere uten kamptrening, doktorer, lærere og administrativt ansatte, som har blitt sendt for å bekjempe ONLF.

3.3 ETIOPISE MYNDIGHETERS REAKSJONER MOT SIVILBEFOLKNINGEN

Etiopiske myndigheter intensiverte arbeidet med å svekke ONLFs kontroll over deler av regionen etter angrepet på oljeinstallasjonene i april 2007. Dette medførte en økning av rapporterte menneskerettighetsovergrep, spesielt i områder hvor ONLF hadde oppslutning (HRW 2008). Menneskerettighetsovergrepene beskrevet i dette kapitlet stammer hovedsaklig fra Human Rights Watchs rapport fra 2008. Dette er informasjon som baserer seg på vitnemål fra etiopiere som har forlatt landet, og på satellittbilder som dokumenterer større endringer på bakken. Enkeltpunnene i rapporten er ikke verifisert av andre organisasjoner, men rapporten til Human Rights Watch ble i hovedsak beskrevet som troverdig av en sentral etiopisk menneskerettighetsorganisasjon (Vestlig diplomatisk kilde 2008).

3.3.1 Tvangsevakuering og utslettelse av landsbyer

Etter 2007 relokaliserte etiopiske myndigheter landsbyer og bosettinger, brente av landsbyer, drepte buskap og var ansvarlige for offentlige henrettelser som ledd i arbeidet med å begrense oppslutningen om ONLF (HRW 2008, s. 33). I mai og juni 2007 fordrev etiopiske sentral- og regionalmyndigheter store deler av sivilbefolkningen i Warder woreda, i Warder-sonen, og landsbyer i nabo-woredaen i Korahe-sonen mot Warder by. De evakuerte et dusin landsbyer i en 60 kilometers radius rundt byen Warder. HRW dokumenterte i sin rapport fra 2008 hvilke landsbyer som ble rammet av tvangsevakuering og hvor sivilbefolkningen ble kollektivt straffet for ONLFs tilstedeværelse (HRW 2008, s. 26-37).

3.3.2 Fengslinger

Hundrevis av etiopiere har blitt fengslet på grunn av mistanke om å være ONLF-medlemmer eller -sympatisører. Ifølge HRW (2008, s. 41) fengsler myndighetene etiopiske somaliere på et veldig tynt grunnlag:

Indeed, the cases investigated by Human Rights Watch indicate that the armed forces arrest those they suspect of supporting the ONLF on the slimmest conjecture, and then attempt to beat and torture confessions. Most of the former detainees interviewed by Human Rights Watch denied having any connection to the ONLF, although some people mentioned having relatives, often distant relatives, involved in the ONLF.

Forvaringstiden har vart fra noen dager til flere måneder, og i noen tilfeller flere år. Myndighetene har spesielt hatt følgende grupper i fokus: handelsfolk på markedene, studenter ved høyskoler og universiteter forretningsledere og opposisjonspolitikere (HRW 2008, s. 40). Enkelte har blitt fengslet for å ha slektninger i ONLF. Det er en

lavere terskel for å bli innkalt til avhør og fengslet for ONLF-aktivitet for somaliere med Ogaden-klanbakgrunn og med opphold i Ogaden-dominerte områder som Fik, Degehabur, Warder, Korahe og Gode.

Det er en variasjon av forvaringssteder, militære baser, føderale og lokale politistasjoner (på kebele- og woreda-nivå). Det er også uoffisielle forvaringssteder (HRW 2008, s. 40). I regionshovedstaden Jijiga er det en rekke forvaringssteder, Regional Central Prison⁴ med mellom 400 og 600 i forvaring, kebele- og woreda-sentre, hvorav Jijiga Kebele nr. 4 er den mest omtalte, militærbasen Garabcase, flybasen Ayer Hail og Qumadaha, et tidligere polititreningssenter som holder politiske fanger fengslet.

Landinfo kjenner ikke til noen anslag over hvor mange som holdes i forvaring i Somali-regionen.

3.3.3 Drap, tortur og mishandling av forvarte

Overgrep mot forvarte ved militære forvaringssteder i Somali-regionen er vanlig ifølge HRW. Sannsynligheten for å bli utsatt for overgrep er større ved militære forvaringssteder enn ved forvaring ved politistasjoner. Etiopiere i forvaring har i henhold til vitnemål gitt til Human Rights Watch blitt banket og slått til de i flere tilfeller har mistet bevisstheten (HRW 2008). HRW har også dokumentert tilfeller hvor innsatte har blitt henrettet i militære forvaringssteder. Dette har funnet sted ved militære baser i Warder, Degabur, Duhun, Hamaro og Shilabo.

3.3.4 Seksualisert vold

HRW (2008) har dokumentert tilfeller av voldtekt av kvinner i forvaring i militære forvaringssentre i byene Warder, Degabur, Kabridahar, Jijiga, Shilabo, Duhun og Fik, og ved flere mindre sentre. Funnene indikerte ifølge HRW at voldtekt var utbredt i regionen. Kvinnene var under mistanke for å ha støttet ONLF materielt eller som informanter.

3.3.5 Rettslige prosesser

Rettsapparatet i Somali-regionen er ikke uavhengig av statsmakten og sikrer i svært begrenset grad rettighetene til etiopiere i forvaring. Dette skyldes først og fremst innflytelsen til sikkerhetstjenestene i regionen, men også korrupsjon og kapasitetsmangler (HRW 2008, s. 57). Sivile som mistenkes for å gi støtte til ONLF har blitt stilt for retten. Åtte personer er dømt til døden etter at retten har funnet dem skyldige i ONLF-aktiviteter (Vestlig diplomatisk kilde, e-post 2008).

⁴ Kjent som *Jail Ogaden*.

4. OGADEN NATIONAL LIBERATION FRONT (ONLF)

4.1 ONLFs ORGANISASJON

Det er begrenset med detaljert og bred informasjon om ONLFs politiske og militære aktiviteter i Etiopia. ONLF ble grunnlagt som en hemmelig organisasjon i Somalias hovedstad Mogadishu i august 1984 (Hagmann & Khalif 2006). Først i 1986 ble nyheten om organisasjonens eksistens offentliggjort.⁵

Fra 1991 tok ONLF del i den politiske prosessen etter at EPRDF kom til makten. I 1994 ble partiet splittet etter å ha forsøkt å mobilisere for Somali-regionens uavhengighet med politiske virkemidler. I 1995 ble ONLF delt i tre. Haukene, under ledelse av Sheikh Ibrahim Abdallah, ble organisert som en militær bevegelse. En mindre fraksjon under ledelse av Bashir Abdi Hassan søkte allianse med det myndighetsvennlige partiet Ethiopian Somali Democratic League (ESDL⁶), mens en tredje gruppe av forretningsfolk og intellektuelle søkte forhandlinger med ESDL, samtidig som de bevarte ONLFs autonomi.

Mohammed Omar Osman ble øverste leder for ONLF i 1998 og er per 2010 fremdeles gruppens leder (McGregor 2010). ONLFs interne konflikter kom fram i lyset i 2009. ONLFs tidligere leder for utenrikssaker, Mohammed Sirad Dolal, ble drept i januar 2009 (McGregor 2010). Etiopiske sikkerhetsstyrker fikk ansvaret for drapet (Garowe 2009). Men McGregor argumenterer overbevisende for at drapet ble begått av Osman som et resultat av en intern ONLF-konflikt (McGregor 2010).

ONLF er splittet som følge av klanmotsetninger, men også som følge av ulike syn på samarbeidet med Eritrea og samarbeidet med oromoene i kampen mot sentralmyndighetene (McGregor 2010; Holzer 2009). Dolal var motstander av alliansen med Eritrea, mens Osman støttet den. I kjølvannet av drapet på Dolal ble en ny fraksjon av ONLF etablert. Leder for den nye fraksjonen ble Salahudin Ma'ow (Jimma Times 2009). Leder for den nye fraksjonen er kjent for å ønske en sterkere tilnærming mellom oromoere og somaliere i kampen mot etiopisk sentralmakt. Osman vedkjenner seg ikke denne splittelsen i partiet (McGregor 2010). 12. oktober 2010 signerte etiopiske myndigheter en fredsavtale med ONLF-fraksjonen ledet av Salahudin Ma'ow. I henhold til nyhetsorganet AFP har fraksjonens medlemmer lagt ned våpnene og myndighetene har utstedt et amnesti som omfatter denne fraksjonens medlemmer (Maasho 2010).

ONLFs militære gruppe er i hovedsak rekruttert fra Ogaden-underklanene Mohammed Zubeyr, Bah Gerri, Makahil og Tolomogge (Hagmann & Khalif 2006). Den militære delen av ONLF består av ca. 8000 tropper, bevæpnet med automatvåpen og antiluftskyts (Holzer 2009).

Den militære delen består hovedsakelig av mindre enheter bestående av 20 – 30 soldater som er utplassert i forskjellige soner. Disse enhetene er konstant i bevegelse. De blander seg med lokalbefolkningen og tilegner seg nødvendig provianr fra støttespillere på landbygda (HRW 2008, s. 28).

⁵ Prunier (2008) viser til 1986 som grunnlegelsesdatoen for ONLF.

⁶ ESDL ble i 1998 til Somali Peoples Democratic Party (SPDP).

Skillet mellom den politiske og den militære delen av ONLF er ikke entydig, og kildene omtaler fløyene om hverandre. Det er på det rene at ONLF var et politisk parti fra 1991 til 1994. Forsøket på å løsrive Region 5 fra Etiopia i 1994 førte til splittelse. Mohammed Omer Osman er i kildene omtalt som både formann og leder for den militære gruppen, og er åpenbart en sentral person i bevegelsen. Avtalen som ble inngått mellom ONLFs fraksjonen ledet av Salahudin Ma'ow forsterker avstanden mellom fraksjonene. Hvorvidt dette skyldes ideologiske, religiøse, politiske eller klanmessige forhold er usikkert. Mye tyder på at klanstilhørighet står sentralt i lederkonflikten. Det er imidlertid usikkert hvor sterke ONLF er, både politisk og militært, etter denne avtalen.

4.2 ONLFs PROGRAM

I ONLFs program har partiet en målsetting om selvbestemmelse, men gruppen er uklar, ifølge HRW, på om dette skal gjelde for Ogaden-klanene eller for alle innbyggerne i regionen. Det er også uklart om de arbeider for regionens uavhengighet fra den etiopiske sentralmakten og Somalia, eller for økt autonomi (HRW 2008).

ONLFs leder Osman karakteriserer Etiopias forhold til Somali-regionen som ”okkupasjon” og ønsker primært en folkeavstemming om regionens status. Gruppen vil også vurdere dialog, men da under en rekke forutsetninger, blant annet at forhandlingene foregår på et nøytralt sted (Asharq Al-Awsat 2009).

4.3 KLAN OG PARTITILHØRIGHET

ONLF representerer i hovedsak Ogaden-underklaner, men kan også rekruttere somaliere med en annen klanbakgrunn. ONLF vil imidlertid ikke i henhold til Landinfos kilder rekruttere medlemmer som ikke er av en etnisk somalisk bakgrunn (Vestlig diplomatisk kilde 2010; ONLF-leder 2010). Noe som også gjelder for alle somaliske organisasjoner som opererer i Somalia med unntak av al Shabab. Shabab regnes å være en del av et internasjonalt nettverk av religiøst baserte grupper.

HRW (2008, s. 27) har skrevet følgende om klankomponenten i ONLF:

Although it often claims to represent Ethiopian Somalis across clan lines, the ONLF remains essentially an Ogadeeni sub-clan based insurgency, operating largely in the zones inhabited by the Rer Abdalle sub clan of the Mohammed Zubeir. Many Ethiopians Somalis concerned by the historical marginalization of Somali region [...] do not necessarily support the ONLF. Even among Ogaadeeni sub-clans there is varying support for the group and diverse views on the ONLF's role, strategy and tactics.

I en Chatham House-rapport fra 2007 fremmes de samme synspunktene:

Non-Ogaadeeni sources claim that the organisation has a strong association with certain Ogadeen sub clans, notably the Rer Abdille. But Ogadeeni sources dispute this, claiming that ONLF support is not confined to this group and the current crackdown has affected many other Ogaadeen sub-clans. They note that the leadership of ONLF has always included a variety of Ogaadeen sub-clans (Healy 2007, s. 6).

Hagmann & Khalif (2006) har også beskrevet ONLF som i hovedsak begrenset til Ogaden-gruppen, men presiserte at Ogaden-klaner nødvendigvis ikke støttet ONLF,

og at man blant Ogaden-underklaner kunne finne alle synspunkter, fra støtte til EPRDF, ESDL og SPDP.

ONLFs militære gruppe er i hovedsak rekruttert fra Ogaden-underklanene Mohammed Zubeyr, Bah Gerri, Makahil og Tolomogge (Hagmann & Khalif 2006). Prunier (2008) viser til følgende klangrunnlag for den militære greinen: “Its main clan base is made of the Southern Ogadeni clans like the Aulihan, Mohamed Zubeyr and Rer Ugas”. Prunier viser også til at nordlige Ogaden-klaner som Rer Barre, Jidwak og Shekash ofte er i opposisjon til ONLF.

Hagmann understreker i sin artikkel fra 2007 at i motsetning til ONLF, representerte ESDL og SPDP nærmest alle regionens klaner.

4.4 MILITÆR KONFLIKT MELLOM ETIOPISE MYNDIGHETER OG ONLF

ONLFs militære enheter har siden 1994 vært i lavintensitetskonflikt med etiopiske styrker. Det ble rapportert om flere angrep på etiopiske styrker under landets invasjon av Somalia i 2006. I etterkant av ONLFs angrep på oljeinstallasjonen i 2007, økte også trefningene mellom gruppene.

Observatør av forholdene i Etiopia avgrenset konflikten mellom etiopiske styrker og ONLF til i hovedsak å finne sted i Ogaden-bebodde områder, dvs. Degabur, Fik og Warder (Vestlig diplomatisk kilde, e-post juni 2008).

Hovedområdet for Ogaden-klanen er sonene Degehabur, Fik, Kabridehar og Godey (Hagmann 2007). I disse områdene kontrollerer ONLF i stor grad bevegelsen av mennesker og varer. Men selv om ONLFs militære operasjoner er begrenset til deler av regionen, dekker gruppens nettverk av informanter og sympatisører hele regionen (Hagmann & Khalif 2006).

Det har jevnlig vært rapporter om kamper mellom ONLF og etiopiske styrker etter april 2007, under den etiopiske tilbaketrekkingen fra Somalia i januar 2009 og påfølgende omdirigering av styrkene til Somali-regionen. Det har vært rapportert om jevnlig kamper mellom etiopiske militære styrker og ONLF siden 2007 fram til publiseringen av notatet.

13. september 2010 stoppet somalilandske myndigheter 200 etiopiske somaliere som myndighetene antok var ONLF-medlemmer ved kystbyen Saylac. Gruppen var angivelig ansvarlige for å ha smuglet våpen fra Eritrea. Da ONLF dagen etterpå passerte grensen til Etiopia skjøt etiopiske militære styrker 123 av dem (BBC 2010). Resten ble arrestert i henhold til en vestlig diplomatisk kilde (e-post, september 2010).

4.5 ONLF-OVERGREP MOT BEFOLKNINGEN

HRW (2008) har opplyst at ONLF er ansvarlig for alvorlige overgrep i Somali-regionen, inkludert bortføringer, vilkårlige henrettelser og juling. Det er hovedsakelig representanter for etiopiske myndigheter som har vært ofre, men også sivilbefolkningen har vært rammet. I tillegg har ONLF angrepet kommersielle virksomheter som den kinesiskdrevne oljeinstallasjonen i nærheten av Obole 29. april 2007. Hundrevis av ONLF-soldater overmannet 50 etiopiske soldater, og drepte 65 etiopiere og 9 kinesere som arbeidet på anlegget. ONLF rettferdiggjorde angrepet med at ledende myndighetspersoner var økonomisk involvert i prosjektet.

To angrep 28. mai 2007 i byen Degabur og i Jijiga hvor henholdsvis fire og elleve personer ble drept tok ikke ONLF ansvaret for, selv om flere pekte på organisasjonen som ansvarlig.

ONLF er ifølge HRW (2008) ansvarlig for drap på enkeltpersoner anklaget for å samarbeide med etiopiske myndigheter.

5. ANDRE SOMALISKE POLITISKE GRUPPER I REGIONEN

United Western Somali Liberation Front (UWSLF), som først ble kjent i 2006 etter kidnappingen av hjelpearbeidere, er ifølge HRW (2008) en islamistisk og nasjonalistisk Somalia-gruppe – i motsetning til ONLF, som i større grad er klanbasert. Gruppen er omtalt av Hagmann som en oppfølger av al-Ittihad al-Islaami. Gruppen deler ikke ONLFs sekulære program (Hagmann 2007). I mai 2010 la UWSLF ned våpnene og arbeider nå innen rammene for lovlig politisk aktivitet (McGregor 2010).

Den somaliske gruppen al-Shabab, som opprinnelig var en ungdomsfløy til den islamske rettsunionen (ICU) i Somalia, forsøkte etter den etiopiske invasjonen av Somalia i desember 2006 å etablere seg i Region 5 (HRW 2008). Hagmann (2007) refererer også til den salafistiske gruppen med røtter i Somalia, al-Shabab. Hagmann påpeker at al-Shababs salafist-agenda møter lite forståelse blant moderate sunnier i regionen.

Om forholdet mellom ONLF og islamistiske bevegelser har Mohammed Mealin Seid (2009) skrevet følgende:

ONLF relies both directly and indirectly on the Islamists. In some cases ONLF has cooperated with Islamists to weaken or defeat Ethiopian troops according to the maxim 'the enemy of my enemy is my friend'. Even though credible reports have shown that relations between ONLF and al-shabaab have reached the worst stage since they first got into conflict in Degahbur Zone in December 2007, the same reports also indicate generally good relations between ONLF and other Islamists in Somalia (Abdullahi, 2007). [...] the second deputy chairman of ONLF, Abdulkadir Hassan Hirmoge has confirmed that good ties exist between ONLF and Islamist fighters in Somalia. In an interview with Al-Jazeera's Arabic channel he claimed in mid-March 2008 that ONLF entertained all kinds of cooperation with neighbouring Somalia's Islamists. The Islamists' popularity in many parts of Somalia forces ONLF to keep good ties with the former since they rely on Somalia as their main supply route.

ONLFs forhold til islamistiske grupper kan forstås i et regionalt perspektiv. Organisasjonen er avhengig av økonomisk, materiell og politisk støtte fra nabolandene – både fra Somalia og fra Eritrea. Den nye regjeringen i Somalia ledet av Sheikh Sharif Sheikh Ahmed ønsker å øve innflytelse over ONLF, det samme vil Eritrea som er vertsland for al-Shabab, som klart har tatt avstand til den nye

regjeringen i Somalia. Hvilke føringer dette vil få for motstandskampen i Somali-regionen er uklart.

6. REFERANSER

Skriftlige kilder:

- Asharq Al-Awsat (2009, 12. oktober). Asharq Al-Awsat Talks to ONLF leader. *Asharq Al-Awsat*. Tilgjengelig fra <http://www.aawsat.com/english/news.asp?section=3&id=18443> [lastet ned 7. oktober 2010]
- BBC (2010, 15. september). Ethiopia kills 123 ONLF rebels and surrounds 90 more. *BBC*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.co.uk/news/world-africa-11315967> [lastet ned 4. oktober 2010]
- CHF International (2006). *Grassroot conflict assessment of the Somali Region, Ethiopia 2006*. Silver Spring, USA: CHF International. Tilgjengelig fra http://www.chfhq.org/files/3707_file_Somali_Region_Assessment_8.4.06.pdf [lastet ned 12. oktober 2010]
- CSA, dvs, Central Statistical Agency (2008, desember). *Summary and Statistical Report of the 2007 Population and Housing Census*. Addis Abeba: Federal Democratic Republic of Ethiopia. Tilgjengelig fra http://www.csa.gov.et/pdf/Cen2007_firstdraft.pdf [lastet ned 1. oktober 2010]
- Garowe Online (2009, 3. mars). Ethiopia rebel group ONLF splits into two factions. *Garowe Online*. Tilgjengelig fra http://www.garoweonline.com/artman2/publish/Africa_22/Somalia_Ethiopia_rebel_group_ONLF_splits_into_two_factions.shtml [lastet ned 12. oktober 2010]
- Ghalib, Jama Mohammed (1995). *The cost of dictatorship. The Somali experience*. New York: Lillian Barber Press.
- Hagmann, Tobias (2005). Beyond clannishness and colonialism: understanding political disorder in Ethiopia's Somalia Region, 1991 -2004. *Journal of Modern African Studies*, 43(4), 509 – 536. Tilgjengelig fra http://tobiashagmann.freeflux.net/files/media/publications/refereed-articles/hagmann_jmas-2005.pdf [lastet ned 7. oktober 2010]
- Hagmann, Tobias (2007, 21. september). *The political roots of the current crisis in Region 5*. New York: Social Science Research Council. Tilgjengelig fra <http://hornofafrica.ssrc.org/Hagmann/index1.html> [lastet ned 12. oktober 2010]
- Hagmann, Tobias & Khalif, Mohamud Hussein (2006). State and politics in Ethiopias Somali Region since 1991. *Bildhaan: An International Journal for Somali Studies*, 6, 25-49. Tilgjengelig fra

<http://digitalcommons.macalester.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1054&context=bildhaan> [lastet ned 12. oktober 2010]

- Healy, Sally (2007, 31. august). *Conflict in the Ogaden and its regional dimension*. London: Chatham House. Tilgjengelig fra http://www.chathamhouse.org.uk/files/9701_310807ogaden.pdf [lastet ned 12. oktober 2010]
- Holzer, Georg-Sebastian (2009, 21. desember). Ethiopias Ogaden Insurgency Threat. Zürich: International relations and Security Network. Tilgjengelig fra <http://www.isn.ethz.ch/isn/Current-Affairs/Security-Watch/Detail/?lng=en&id=110663> [lastet ned 7. oktober 2010]
- HRW (2008, 12. juni). *Collective punishment: War crimes and crimes against humanity in the Ogaden area of Ethiopia's Somali regional state*. New York: Human Rights Watch. Tilgjengelig fra <http://www.hrw.org/en/reports/2008/06/12/collective-punishment> [lastet ned 12. oktober 2010]
- Jimma Times (2009, 3. mars). Ethiopia: Ogaden's ONLF breaks into two factions. *Jimma Times*. Tilgjengelig fra <http://www.jimmatimes.com/article.cfm?articleId=31977> [lastet ned 12. oktober 2010]
- Landinfo (2007, 23. mars). *Etiopia: Myndigheter og politisk opposisjon i 2006*. Oslo: Landinfo.

Dokumentet inneholder opplysninger som er unntatt offentlighet, og er derfor ikke allment tilgjengelig. Kun internt tilgjengelig i Landdatabasen.
- Maasho, Aaron (2010, 12. oktober). Ethiopia signs peace agreement with rebel faction. *AFP*. Tilgjengelig fra <http://www.google.com/hostednews/afp/article/ALeqM5j2PRpjuhxZt7Q8ndcEXN6doVmJfw?docId=CNG.fe2092e7da2bec8f81b505052b734e56.451> [lastet ned 13. oktober 2010]
- McGregor, Andrew (2010, 27. mai). *Admiral of the Desert – Muhammad Omar Osman and the Ogadeni Rebellion*. Washington, DC: Jamestown Foundation. Tilgjengelig fra http://www.jamestown.org/single/?no_cache=1&tx_ttnews%5Btt_news%5D=36424 [lastet ned 12. oktober 2010]
- Prunier, Gérard (2008, 28. februar). *Armed movements in Chad, Sudan, CAR, Somalia, Ethiopia and Eritrea*. Berlin: Center for International Peace Operations. Tilgjengelig via Africa Files <http://www.africafiles.org/article.asp?ID=17847> [lastet ned 12. oktober 2010]
- Seid, Mohammed Mealin (2009, 26. januar). *The role of religion in the Ogaden Conflict*. New York: Social Science Research Council. Tilgjengelig fra <http://hornofafrica.ssrc.org/mealin/printable.html> [lastet ned 12. oktober 2010]

Muntlige kilder:

- ONLF-leder i eksil. E-post september 2010
- Vestlig diplomatisk kilde. E-post juni 2008.
- Vestlig diplomatisk kilde. E-post september 2010.